

Література:

1. Внедрение сбалансированной системы показателей / Horvath & Partners; Пер.с нем. – 2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006.– 478 с.
2. Каплан Р., Нортон Д. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / Каплан Р., Нортон Д. – М.: Олимп-Бизнес, 2005. – 512 с.
3. Концепция контроллинга: Управленческий учет. Система отчетности. Бюджетирование / Horvath & Partners; Пер. с нем. –2-е изд. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2006. – 269 с.
4. Cooper R, Kaplan R. Measure cost right: make the tight decisions, // Harvard Business Review. – 1988. – P. 96 – 103.

Ольга Пацула, к.е.н., доцент

*Львівський державний університет внутрішніх справ
м. Львів, Україна*

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ СКЛАДОВИХ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах нестабільності економіки, забезпечення економічної безпеки підприємств є однією з найважливіших проблем ефективності їх функціонування і потребує постійної уваги. Стає зрозумілим, що кожному підприємству необхідна програма конкретних дій, спрямованих на регулювання системи економічної безпеки. Облік, як одна з основних функцій управління підприємством, створює інформаційну передумову для формування специфічного механізму попередження та мінімізації дії загроз економічній безпеці, втрати стійкості та самостійності.

Концептуальні засади економічної безпеки як на макро-, так і на мікрорівні знайшли своє висвітлення в працях Козаченко Г.В., Пономарьова В.П., Ляшенко О.М. [1], Кракова Ю.Б., Разгона Р.О. [2]. В роботах цих авторів розглядаються питання визначення сутності «економічна безпека», висвітлюється перелік окремих її загроз та індикаторів, подаються пропозиції для її зміцнення. Паламарчук О.І. в своїй дисертації визначає роль обліку в посиленні економічної безпеки промислових підприємств [3]. Разом з тим, проблема формування облікової політики в контексті складових економічної безпеки не розглядається і залишається невирішеною.

Загальноприйнятим є визначення облікової політики як системи принципів, методів і прийомів ведення обліку, що розробляється на основі аналізу фінансово-економічної діяльності господарюючого суб'єкта і відповідає його фінансовим цілям. Мету її складання визначають як забезпечення якісною і кількісною обліково-економічною інформацією про основні засади фінансово-господарської діяльності підприємства, яка використовується для складан-

ня фінансової звітності [4, 5]. Вважаємо, що в сучасних умовах мета і значення облікової політики мають бути значно розширені і враховувати як тактичні, так і стратегічні цілі суб'єкта господарювання. Сьогодні є необхідним переосмислення ролі облікової політики в процесі управління підприємством та його економічною безпекою. Як зазначає М.С. Пушкар: «Облікова політика – це своєрідна економічна конституція щодо підготовки інформації, необхідної для сторонніх організацій та власного менеджменту, зафіксованій у формах фінансової звітності» [6, С. 102 – 103]. З огляду на це, саме в обліковій політиці повинні бути закладені інструменти та механізми управління економічною безпекою підприємства.

Таким чином, підходячи до вибору і обґрунтування облікової політики підприємства, необхідно брати до уваги функціональні складові економічної безпеки і в цьому ракурсі визначати її основні положення. Разом з тим варто пам'ятати, що в обліковій політиці повинні знайти відображення лише ті організаційно-методичні аспекти обліку, за якими існує альтернатива вибору. Виходячи з цього, вважаємо, що вона має враховувати наступні елементи в контексті складових економічної безпеки:

1) Кадрова складова:

- рівень кваліфікації бухгалтерських кадрів;
- підходи до обліку нарахування та виплати заробітної плати, інших видів матеріального заохочення;
- формування інформації щодо плинності кадрів тощо.

2) Політико-правова складова:

- визначення переліку субрахунків за розрахунками з бюджетом, державними та спеціальними фондами (такий перелік сприятиме точності розрахунків за платежами в бюджет і цільові фонди, скороченню витрат часу на перевірки розрахунків податковими органами, уникненню втрат від нарахування штрафів і пені за порушення правил оподаткування);
- вирішення питання обліку валових доходів і валових витрат;
- обрання системи оподаткування за єдиним податком (для малих підприємств) чи загальної системи;
- визначення порядку сплати податку на прибуток підприємством, що має філії;
- визначення податкових періодів (для платників податку на додану вартість);
- порядок оподаткування результатів діяльності, що здійснюється за довгостроковим договором.

3) Фінансова складова:

- підходи до оцінки запасів;
- визначення оптимальної амортизаційної політики;
- методи оцінки інвестиційних проектів;
- порядок розрахунку оптимальної структури капіталу підприємства.

4) Інформаційна складова:

- визначення складу та поділу інформації в системі обліку;
- розробка первинних облікових документів, необхідних для накопичення та узагальнення інформації за центрами прийняття рішень;
- визначення порядку комп'ютеризації ведення обліку.

5) Екологічна складова:

- розробка та вибір обґрунтованих підходів до оцінки та обліку збитку, пов'язаного із забрудненням земель та витрат на охорону навколишнього середовища.

Отже, в контексті практично кожної із складових економічної безпеки можна виділити ті напрями і підходи, які повинні забезпечуватись системою обліку на стадії формування облікової політики. Саме вона виступає регулятивним інструментом створення цілісної системи управління та інформаційного забезпечення. Її управлінська спрямованість має сенс, оскільки повною мірою може впливати на процеси господарювання. Таким чином, вважаємо, що визначальним при формуванні облікової політики підприємства має стати забезпечення його економічної безпеки як в цілому, так і її окремих складових. Оскільки, саме такий підхід дозволить забезпечити виживання фірми на довгострокову перспективу в умовах нестабільності зовнішнього середовища та високого рівня конкуренції.

Література:

1. Козаченко Т.В. Економічна безпека підприємства. Сутність та механізми забезпечення: Монографія. / Т.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280.

2. Кракос Ю.Б. Управління фінансовою безпекою підприємств / Ю.Б. Кракос, Р.О. Разгон // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2008. – № 1 (1). – С. 86 – 96.

3. Паламарчук О.І. Принципи і форми інтеграції функції обліку в посиленні економічної безпеки промислових підприємств: автореф. дис...канд. екон. наук: 08.06.04 / О.І. Паламарчук. – Східноукр. нац. ун-т. – Луганськ, 2001. – 17 с.

4. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти): Монографія / Михайло Семенович Пушкар. – Тернопіль, 1999. – 442 с.

5. Житний П. Принципи формування облікової політики / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 4. – С. 25 – 28.

6. Пушкар М.С. Метатеорія обліку або якою повинна стати теорія: Монографія / Михайло Семенович Пушкар. – Тернопіль, Карт-бланш, 2007. – 359 с.